

I - CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN LƯỢNG MƯA**1. Khí áp**

Các khu khí áp thấp hút gió và đẩy không khí ẩm lên cao sinh ra mây, mây gặp nhiệt độ thấp ngưng thành giọt sinh ra mưa. Các vùng áp thấp thường là nơi có lượng mưa lớn trên Trái Đất.

Ở các khu khí áp cao, không khí ẩm không bốc lên được, lại chỉ có gió thổi đi, không có gió thổi đến, nên mưa rất ít hoặc không có mưa. Vì thế, dưới các khu cao áp cận chí tuyến thường là những hoang mạc lớn.

2. Frông

Sự xáo trộn giữa khối không khí nóng và khối không khí lạnh sẽ dẫn đến nhiễu loạn không khí và sinh ra mưa. Dọc các frông nóng cũng như frông lạnh, không khí nóng bốc lên trên không khí lạnh nên bị co lại và lạnh đi, gây ra mưa trên cả frông nóng và frông lạnh.

Miền có frông, dải hội tụ nhiệt đới đi qua, thường mưa nhiều, đó là mưa frông hoặc mưa dải hội tụ.

3. Gió

Những vùng sâu trong các lục địa, nếu không có gió từ đại dương thổi vào thì mưa rất ít, mưa ở đây chủ yếu do sự ngưng kết hơi nước từ hồ ao, sông và rừng cây bốc lên. Miền có gió Mậu dịch mưa ít vì gió Mậu dịch chủ yếu là gió khô; miền có gió mùa có lượng mưa lớn vì gió mùa mùa hạ thổi từ đại dương vào đem theo nhiều hơi nước.

4. Dòng biển

Cùng nằm ven bờ đại dương, nơi có dòng biển nóng đi qua thường có mưa nhiều vì không khí trên dòng biển nóng chứa nhiều hơi nước, gió mang hơi nước vào lục địa gây mưa; nơi có dòng biển lạnh đi qua mưa ít vì không khí trên dòng biển bị lạnh, hơi nước không bốc lên được, do vậy một số nơi mặc dù nằm ven bờ đại dương nhưng vẫn là hoang mạc như các hoang mạc A-ta-ca-ma, Na-míp...

■ Dựa vào kiến thức đã học, giải thích vì sao miền ven Đại Tây Dương của Tây Bắc châu Phi cùng nằm ở vĩ độ như nước ta, nhưng Tây Bắc châu Phi có khí hậu nhiệt đới khô, còn nước ta lại có khí hậu nhiệt đới ẩm, mưa nhiều?

5. Địa hình

Địa hình cũng ảnh hưởng nhiều tới sự phân bố mưa. Cùng một sườn núi, càng lên cao nhiệt độ càng giảm, mưa càng nhiều ; nhưng tới một độ cao nào đó, độ ẩm không khí đã giảm nhiều, sẽ không còn mưa, vì thế những đỉnh núi cao thường khô ráo.

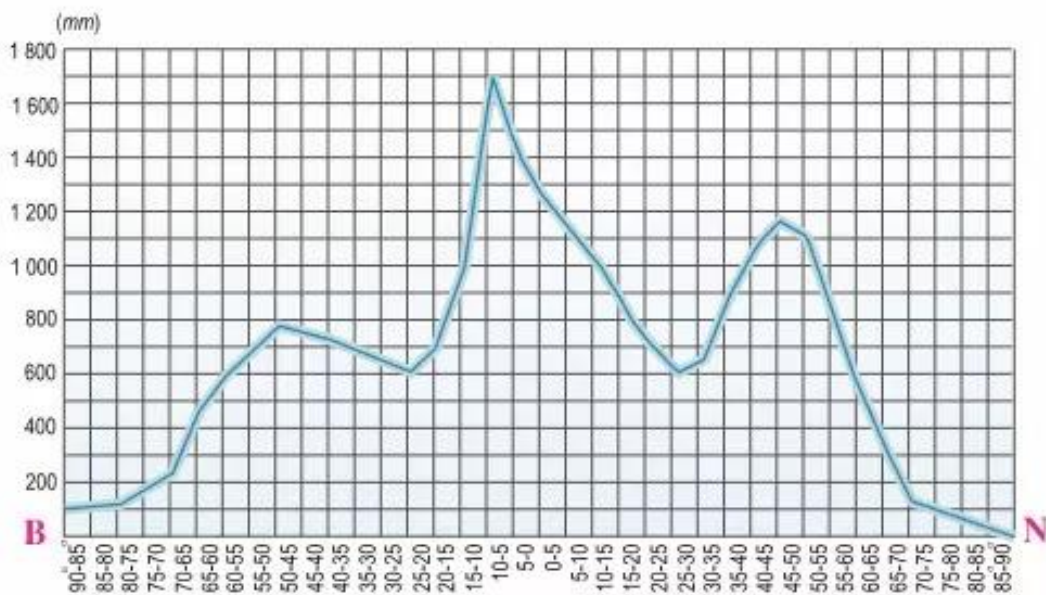
Cùng một dãy núi thì sườn đón gió mưa nhiều, còn ở sườn khuất gió thường mưa ít, khô ráo.

II - SỰ PHÂN BỐ LƯỢNG MƯA

Do sự tác động của các nhân tố nói trên nên sự phân bố lượng mưa trên Trái Đất không đều.

1. Lượng mưa trên Trái Đất phân bố không đều theo vĩ độ

- Mưa nhiều nhất ở vùng xích đạo
- Mưa tương đối ít ở hai vùng chí tuyến Bắc và Nam
- Mưa nhiều ở hai vùng ôn đới (hai vùng vĩ độ trung bình) ở bán cầu Bắc và bán cầu Nam
- Mưa càng ít khi càng về hai cực Bắc và Nam.

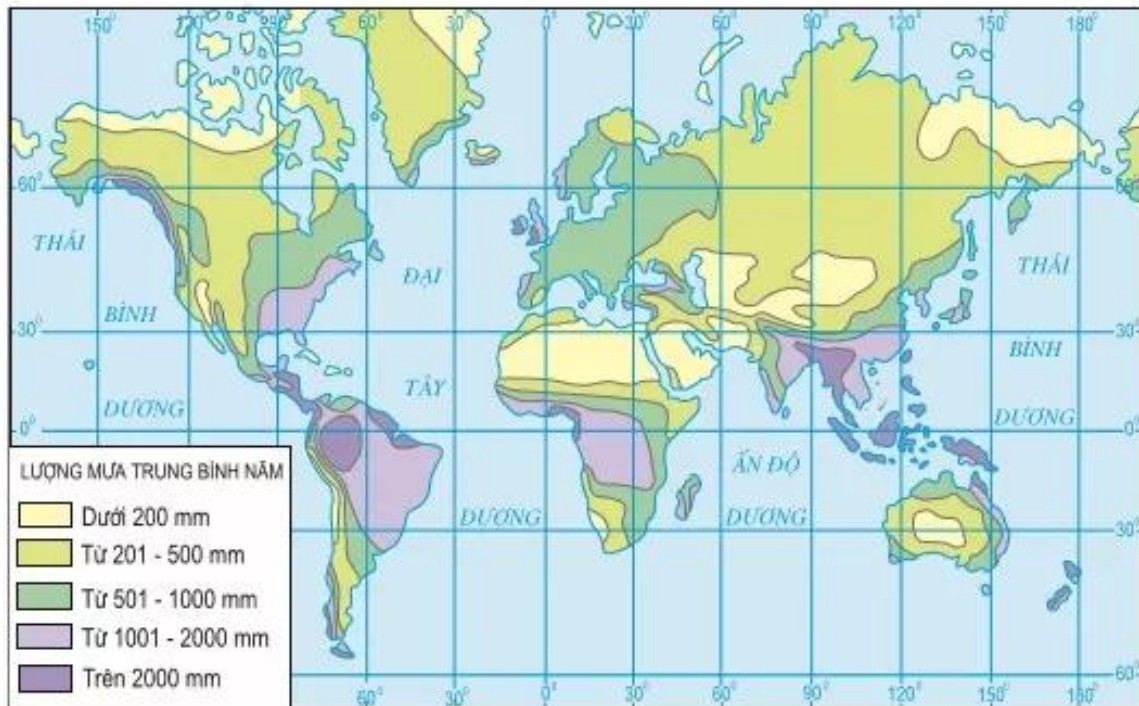
Hình 17.1 - Phân bố lượng mưa theo vĩ độ

■ Dựa vào hình 17.1 và kiến thức đã học, giải thích về tình hình phân bố lượng mưa ở các khu vực : xích đạo, chí tuyến, ôn đới, cực.

2. Lượng mưa không đều do ảnh hưởng của đại dương

Mưa nhiều hay ít tùy thuộc vị trí gần đại dương hay xa đại dương và dòng biển nóng hay dòng biển lạnh chảy ven bờ.

■ Dựa vào hình 17.2 và kiến thức đã học hãy trình bày và giải thích tình hình phân bố mưa trên các lục địa theo vĩ tuyến 40°B từ Đông sang Tây.

Hình 17.2 - Phân bố lượng mưa trên thế giới

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Hãy trình bày những nhân tố ảnh hưởng đến lượng mưa.
2. Dựa vào hình 17.1 và kiến thức đã học, trình bày và giải thích tình hình phân bố lượng mưa theo vĩ độ.
3. Dựa vào hình 17.2 và kiến thức đã học, hãy trình bày và giải thích tình hình phân bố mưa theo vĩ tuyến 30°B từ Tây sang Đông.